

////////////////////////////////////

1. Aanvraag nieuw structuuronderdeel Tweede leerjaar B: Freinetpedagogie
2. Verslag raadpleging 5/11/24 over nieuw structuuronderdeel Tweede leerjaar B: Freinetpedagogie
3. Negatief advies AHOVOKS nieuw structuuronderdeel Tweede leerjaar B: Freinetpedagogie
4. Bijlage bij aanvraag nieuw structuuronderdeel Tweede leerjaar B: Freinetpedagogie

AANVRAAG NIEUW STRUCTUURONDERDEEL TWEEDE LEERJAAR B: FREINETPEDAGOGIE

Indieningsdatum

07/06/2024

Aanvrager

Luc Heyerick
Freinetscholen Keerpunt vzw
Sint-Dorotheastraat 15
9040 Gent

Structuuronderdeel

Basisoptie Freinetpedagogie, 1^{ste} graad B

Samenstelling

De decretale onderwijsdoelen

- Eindtermen algemene vorming, 1ste graad B

In voorkomend geval de decretale specifieke eindtermen of bij ontstentenis een beschrijving van de vooropgestelde specifieke eindtermen:

- /

In voorkomend geval de beroepskwalificaties, de deelkwalificaties of de competenties van erkende beroepskwalificaties.

- /

Motivering

1. Maatschappelijke, economische en culturele behoeften

In Vlaanderen zijn er een tachtigtal freinetbasisscholen. Bij de overstap naar het secundair onderwijs kan er in de A-stroom nu in 18 vestigingsplaatsen gekozen worden voor een school waar de basisoptie Freinetpedagogie wordt aangeboden. Voor leerlingen die naar de B-stroom (arbeidsmarktgerichte finaliteit) gaan is er in het secundair onderwijs nog geen continuïteit in de freinetpedagogie. In de eerste graad, waar de specifieke voorbereiding op een reeds gekozen beroep nog niet aan de orde is, lijkt een bredere oriëntatie en verkenning van verschillende beroepenvelden aangewezen. De atelierwerking in de freinetpedagogie (verkenning van 7 domeinen, terwijl er in de reeds erkende basisopties in 2B een beperking is tot 3 domeinen) leent zich daartoe. Naast de 8 lestijden voor ateliers, is er een lestijd per week voorzien voor leerlingenparticipatie (klasraad) en voor praktische burgerschapsvorming.

2. Onderwijskundige en opvoedkundige context

Het is aangewezen om al in 1B te starten met keuze-ateliers (3 lestijden per week) zodat de leerlingen in de basisoptie freinetpedagogie met 8 lestijden per week aan atelierwerking hun eerste verkenning van verschillende leer- en beroepsdomeinen kunnen uitbreiden en verdiepen in het tweede jaar. Doordat zij hierbij kunnen kiezen voor ateliers die ze nog niet kennen of waarvan ze al weten dat die aansluiten bij hun eigen voorkeur en/of capaciteiten is de leermotivatie gegarandeerd. Die is in de basisoptie Freinetpedagogie in de A-stroom door de eigen inbreng en keuzemogelijkheden bij de leerlingen al duidelijk. Het lijkt ons voor leerlingen in de B-stroom nog meer noodzakelijk omdat zij vaak al kampen met leerachterstand en daarmee samenhangende schoolmoeheid. Het is evident dat

de brede oriëntering die freinetpedagogie kan bieden tot een finaliteit komt in de 1ste graad, zodat die leerlingen vanaf de tweede graad arbeidsmarktgerichte finaliteit een specifieke studierichting die voorbereidt op een specifieke beroepskeuze kunnen starten. Secundaire freinetscholen zullen in 2de en 3de graad arbeidsmarktgerichte finaliteit één of meer voor de regio van de vestigingsplaats relevante studierichtingen aanbieden. In tegenstelling tot de doorstroomgerichte finaliteit waar een structuuronderdeel freinetpedagogie voorzien is tot het einde van het secundair onderwijs, stopt een aparte studierichting freinetpedagogie op het einde van de eerste graad bij de arbeidsmarktgerichte finaliteit. Dan kan er vanaf de 2de graad aangesloten worden bij de meer gerichte studie- en/of beroepskeuze van de jongeren.

3. Verwachte instroom en uitstroom

De instroom kan geschat worden op een kwart van de instroom in de A-stroom met basisoptie Freinetpedagogie. Leerlingen die voor 1B in een freinetschool gekozen hebben vormen de basis van de instroom. Wellicht zullen er ook wat leerlingen die 1B volgden in een andere school waar de inhoudelijke studiekeuze al in 2B wat gericht is, nog overstappen naar een basisoptie Freinetpedagogie om meer studie- en beroepskeuzes open te laten. Afhankelijk, van het studieaanbod in 2de en 3de graad zullen de leerlingen vanuit de basisoptie Freinetpedagogie kunnen doorstromen in de gekozen freinetschool of naar een andere school met arbeidsmarktgerichte finaliteiten doorstromen.

4. Noodzakelijke materiële en financiële middelen, expertise en samenwerking

De inhoudelijke expertise die nodig is om diverse ateliers aan te bieden zal voor een deel aanwezig zijn bij het lerarenkorps van de freinetschool, maar zal ook moeten aangevuld worden door externe, occasionele medewerkers die gespecialiseerd zijn in een bepaald domein. In vele gevallen kunnen die ateliers onder (mede)begeleiding van externe experts best op locatie (de werkplek van de expert) georganiseerd worden, omdat de school niet beschikt over de noodzakelijke materiële infrastructuur: bijvoorbeeld in het schildersatelier van een kunstenaar, op de landbouwgrond van een bio-boer, in het houtatelier van een timmerman enz. Dat betekent dat er wat extra financiële middelen voor de organisatie van die ateliers moeten voorzien worden, maar dat is beperkter dan wanneer alle ateliers binnen de school zouden plaats vinden.

5. Plaats in de opleidingsstructuur, vereiste voorkennis en wenselijkheid aanbodbeperking

Het structuuronderdeel Freinetpedagogie in de arbeidsmarktgerichte finaliteit blijft beperkt tot de eerste graad. Het is niet nodig om een aanbodbeperking op te leggen, omdat er na dit structuuronderdeel alle mogelijkheden voor verdere studie open staan. Het gaat dus niet om een 'niche'.

Er is geen specifiek voorkennis vereist om freinetpedagogie aan te vatten, maar voor leerlingen die geen ervaring hebben met freinetpedagogie zal er aanvankelijk veel extra aandacht moeten gaan naar autonomie (zelfstandig werk, verantwoorde keuzes maken), respect voor mensen (ook leraars en medeleerlingen) en materiaal, eigen inbreng uiten (verschillende vormen van expressie), coöperatie... Het gaat om wat we freinetvaardigheden- of attitudes zouden kunnen noemen, die ook wel vervat zijn in de doelen van het structuuronderdeel (zie bijlage).

6. Onderscheid/Samenhang met andere structuuronderdelen

Freinetpedagogie als structuuronderdeel verschilt van andere basisopties in de B-stroom door de nadruk op de inbreng van leerlingen en het aanbieden van keuzes met begeleiding van die keuzeprocessen. Het inhoudelijke aanbod (atelierwerking) is ook breder door meer dan 3 domeinen aan te bieden: natuur, handvaardigheid en techniek, kennisverdieping, wetenschappelijk onderzoek en innovatie, ICT, expressie en creatie, sport en gezondheid.

7. Vervangt het structuuronderdeel een of meerdere andere structuuronderdelen?

Neen, het gaat om een nieuw structuuronderdeel, niet ter vervanging van een ander reeds bestaand.

Verslag raadpleging van vertegenwoordigers van het Gemeenschapsonderwijs, de representatieve verenigingen van inrichtende machten van het gesubsidieerd onderwijs, het Departement Onderwijs en Vorming, het Agentschap voor Onderwijsdiensten, de Onderwijsinspectie en van de aanvragers van het voorstel van het structuuronderdeel Tweede leerjaar B: Freinetpedagogie

Aanwezig:

Namens AHOVOKS: Sarah Loi, Hannelore Baeyens, Geert Janssen

Namens de indiener: Luc Heyerick (Freinetscholen Keerpunt vzw)

Namens de onderwijsverstrekkers: Petra Huysmans (POV), Annick Haesaerts (GO!), Dominiek Desmet (KathOndVla), Sofie Truwant (OVSG), Paul Buyck (OKO), Inge Godu (VOOP)

Namens Onderwijsinspectie: Wendy Franquet

Namens het Departement Onderwijs: Wouter Cambré

Afwezig: Marc Van de Meirssche (AGODI)

Plaats: online

Datum: 5/11/2024

Bijlagen: -

Verslag**1. Overlopen van de procedure**

De te volgen procedure wordt kort geschetst.

2. Korte toelichting door de indiener over het nieuwe structuuronderdeel Basisoptie Freinetpedagogie*Principes van de Freinetpedagogie*

Het leerproces dat de principes van Freinet huldigt berust op een eenheid van het *wat*, het *hoe*, het *waartoe* en het *waarom*. Het *wat* betreft de leerinhouden. Het *hoe* verwijst naar de didactisch-pedagogische aanpak. Het *waartoe* is gerelateerd aan de leerdoelen, zowel aan de decretale als aan de aanvullende leerdoelen die i.f.v. de Freinetpedagogie worden bepaald. Het *waarom* houdt verband met de visie van Freinet op het leren en op de maatschappij.

Continuïteit

Er wordt verwezen naar de erkenning van de Basisoptie Freinetpedagogie voor de A-stroom. Voor leerlingen die naar de B-stroom gaan is er in het secundair onderwijs nog geen continuïteit in de Freinetpedagogie. Er is voorlopig enkel een leerplan voor het 1^{ste} jaar van de B-stroom voorhanden voor de Freinetpedagogie.

Brede verkenning

De aangevraagde basisoptie voor de B-stroom is gelijkaardig aan die voor de A-stroom. In de B-stroom gaat het echter over een groter aantal lestijden. Men is voornemens om het aantal *ateliers* te verdubbelen in de B-stroom om beroepsgerichter te kunnen werken. In de ateliers worden 7 kennis- en vaardigheidsdomeinen aangeboden. De focus ligt daar op het maken van beroepsgerichte keuzes i.f.v. de 2^{de} graad van de arbeidsmarktfinaliteit. In de 1^{ste} graad, waar de specifieke voorbereiding op een reeds gekozen beroep nog niet aan de orde is, is een bredere oriëntatie en verkenning van verschillende beroepenvelden aangewezen. De atelierwerking in de Freinetpedagogie (verkenning van 7 domeinen, terwijl er voor de basisopties in 2B een beperking is tot een combinatie van maximum 3 basisopties) leent zich daar ideaal toe. Daarnaast is er de *praktische (interne en externe) burgerschapsvorming*. De brede oriëntering die Freinetpedagogie kan bieden komt tot een finaliteit in de 1ste graad, zodat de leerlingen vanaf de 2^{de} graad arbeidsmarktgerichte finaliteit een studierichting die voorbereidt op een specifieke beroepskeuze kunnen starten. De aanvrager wijst erop dat hij niet voornemens is om ook voor de 2^{de} en 3^{de} graad van de arbeidsmarktfinaliteit specifieke structuuronderdelen resp. onderwijskwalificaties Freinetpedagogie aan te vragen. De arbeidsmarktfinaliteit moet immers beroepsgericht ingevuld kunnen worden: een structuuronderdeel of onderwijskwalificatie Freinetpedagogie is daar te comprehensief voor.

Het stimuleren van leermotivatie

De leerlingen onderzoeken verschillende kennis- en vaardigheidsdomeinen van de samenleving en de waarde van elk van deze domeinen met het oog op de ontdekking van hun eigen interessegebieden. Het is aangewezen om al in 1B te starten met keuze-ateliers (3 lestijden per week) zodat de leerlingen in de Basisoptie Freinetpedagogie met 8 lestijden per week aan atelierwerking hun eerste verkenning van verschillende leer- en beroepsdomeinen kunnen uitbreiden en verdiepen.

3. Vragen of opmerkingen van onderwijsvertekkers, onderwijsinspectie of andere agentschappen uit het beleidsdomein Onderwijs

KathOndVla geeft aan de aanvraag te steunen. De onderwijsverstrekker zegt dat *in globo* dezelfde sterke argumenten worden aangevoerd als het geval was voor de A-stroom. KathOndVla voegt daaraan toe dat er zich voor de 2^{de} en 3^{de} graad een andere situatie voordoet en dat die situatie daarom los moet gezien worden van die van de 1^{ste} graad. De onderwijsverstrekker vindt het logisch dat er met de erkenning van de basisoptie Freinetpedagogie voor de A-stroom er ook één voor de B-stroom wordt erkend. De bestaande mogelijkheden wat betreft de basisopties zijn eerder beperkt: een Basisoptie Freinetpedagogie kan daaraan verhelpen door een groter aanbod aan domeinen te programmeren. Dat biedt de leerlingen meer mogelijkheden om breder te verkennen i.f.v. het maken van een studiekeuze in de 2^{de} graad. Wat dat betreft wijst de onderwijsverstrekker erop dat de 7 domeinen van de ateliers verwant zijn met de domeinen van de 2^{de} en 3^{de} graad, *i.c.* die van de arbeidsmarktfinaliteit.

De Vlaamse Onderwijsinspectie sluit aan bij bovenstaande argumentatie en geeft te kennen dat een Basisoptie Freinetpedagogie goed aansluit bij de behoefte om breed te oriënteren in de 1^{ste} graad en steunt daarom de aanvraag.

OKO is van oordeel dat het comprehensieve karakter van de Freinetpedagogie zijn plaats heeft in het 2^{de} jaar van de 1^{ste} graad en steunt daarom de aanvraag. OKO wijst erop dat de Freinetpedagogie niet

louter een project is van didactisch-pedagogische aard en wijst ook op de mogelijkheid die de leerlingen in een basisoptie Freinetpedagogie hebben om een breed scala van domeinen te verkennen doordat er heel specifiek voor die ateliers veel meer lestijden beschikbaar zijn dan in de A-stroom.

OVSF steunt de aanvraag omwille van de redenen die reeds aangehaald zijn.

GO! steunt de aanvraag niet omdat het van oordeel is dat de Freinetpedagogie louter een didactisch-pedagogische aanpak betreft en derhalve overal kan toegepast worden. Daarenboven wenst het GO! in afwachting van de evaluatie van de Matrix Secundair Onderwijs enkel strikt noodzakelijke wijzigingen door te voeren aan de Matrix SO. GO! is van mening dat een Basisoptie Freinetpedagogie voor 2B geen noodzakelijke wijziging is. De onderwijsverstrekker is daarenboven van oordeel dat een basisoptie zonder inhoudelijke doelen de keuze in de vervolgopleidingen beperkt.

Bij AHOVOKS en het Departement Onderwijs leeft de vraag of de aangevraagde basisoptie een meerwaarde biedt aangezien er in de 2^{de} en 3^{de} graad van de arbeidsmarktfinaliteit geen structuuronderdelen resp. onderwijskwalificaties Freinetpedagogie zijn en aangezien die naar verluidt in de toekomst ook niet zullen aangevraagd worden. Men stelt zich de vraag of het toepassen van de Freinetpedagogie op de bestaande basisopties van de 1ste graad B-stroom niet kan volstaan.

Freinetscholen Keerpunt vzw antwoordt dat ook in de B-stroom een basisoptie Freinetpedagogie niet louter een aangelegenheid is van didactisch-pedagogische aard omwille van redenen die het reeds aangehaald heeft. De vertegenwoordiger voegt daaraan toe dat een basisoptie Freinetpedagogie comprehensiever beoogt te zijn dan de bestaande basisopties in de B-stroom teneinde de leerlingen de mogelijkheid te bieden om een beter geïnformeerde studiekeuze te maken.

ADDENDUM 26/11/2024

AGODI volgt AHOVOKS en het Departement Onderwijs: de vraag leeft of de aangevraagde basisoptie een meerwaarde biedt aangezien er in de 2^{de} en 3^{de} graad van de arbeidsmarktfinaliteit geen structuuronderdelen resp. onderwijskwalificaties Freinetpedagogie zijn en aangezien die naar verluidt in de toekomst ook niet zullen aangevraagd worden. Men stelt zich de vraag of het toepassen van de Freinetpedagogie op de bestaande basisopties van de 1ste graad B-stroom niet kan volstaan.



ADVIES

Aanvraag nieuw structuuronderdeel Tweede leerjaar B: Freinetpedagogie

AHOVOKS adviseert om, in uitvoering van het Besluit van de Vlaamse Regering van 6 juli 2007 tot vaststelling van de indienings- en adviseringsprocedure voor voorstellen van nieuwe structuuronderdelen in het secundair onderwijs dat niet of niet automatisch tot een onderwijskwalificatie leidt, laatst gewijzigd bij het Besluit van de Vlaamse Regering van 21 juni 2024, het voorstel van structuuronderdeel Tweede leerjaar B: Freinetpedagogie **niet goed te keuren**.

Hierbij wordt verwezen naar:

- de aanvraag voor het nieuw structuuronderdeel Tweede leerjaar B: Freinetpedagogie, ingediend door Freinetscholen Keerpunt vzw op 7 juni 2024;
- het verslag van de raadpleging op 5 november 2024.

Inhoud van het voorstel en argumentatie van de aanvrager

Freinetscholen Keerpunt vzw heeft op 7 juni 2024 een basisoptie Freinetpedagogie voor het tweede leerjaar van de 1^{ste} graad B-stroom aangevraagd. Freinetpedagogie is opgenomen in de matrix als basisoptie in de A-stroom en als structuuronderdeel in de 2^{de} en 3^{de} graad doorstroomfinaliteit.

De aanvrager is voornemens om een groot aantal 'ateliers' in te richten in de B-stroom. In die ateliers worden 7 kennis- en vaardigheidsdomeinen aangeboden ter verkenning en oriëntering. De aanvrager is van oordeel dat in de 1^{ste} graad, waar een specifieke voorbereiding op een reeds gekozen beroep nog niet aan de orde is, een bredere oriëntatie en verkenning van verschillende domeinen aangewezen is. Naast de 8 lestijden voor ateliers, is het de bedoeling om 1 lestijd per week te voorzien voor leerlingenparticipatie ('*klasraad*') en voor '*praktische burgerschapsvorming*'. De brede oriëntering die Freinetpedagogie kan bieden moet ervoor zorgen dat de leerlingen vanaf de 2^{de} graad van de arbeidsmarktgerichte finaliteit een studierichting kunnen aanvragen die voorbereidt op een specifieke beroepskeuze. De aanvrager wijst erop dat hij niet voornemens is om ook voor de 2^{de} en 3^{de} graad van de arbeidsmarktfinaliteit specifieke structuuronderdelen resp. onderwijskwalificaties Freinetpedagogie aan te vragen. De arbeidsmarktfinaliteit moet immers beroepsgericht ingevuld kunnen worden: een structuuronderdeel of onderwijskwalificatie Freinetpedagogie is daar te comprehensief voor.

Het onderzoeken van uiteenlopende kennis- en vaardigheidsdomeinen van de samenleving laat de leerlingen toe om hun eigen interessegebieden en talenten te ontdekken. De aanvrager is van mening dat dat de leermotivatie ten goede komt.

Freinetonderwijs steunt op een eenheid van het *wat*, het *hoe*, het *waartoe* en het *waarom*. Het *wat* betreft de leerinhouden. Het *hoe* verwijst naar de didactisch-pedagogische aanpak. Het *waartoe* is

gerelateerd aan de leerdoelen, zowel aan de decretale als aan de aanvullende leerdoelen die i.f.v. de Freinetpedagogie worden bepaald. Het *waarom* houdt verband met de visie van Freinet op het leren en op de maatschappij. Freinetonderwijs is volgens de aanvrager derhalve moeilijk verenigbaar met het bestaande onderwijslandschap.

De aanvrager verwijst naar de erkenning van de basisoptie Freinetpedagogie voor de A-stroom. Voor leerlingen die naar de B-stroom gaan is er in het secundair onderwijs momenteel geen continuïteit in de Freinetpedagogie. Een nieuw structuuronderdeel zou die lacune wegwerken.

Raadpleging van de onderwijsverstrekkers, Departement Onderwijs, AGODI en Onderwijsinspectie

Katholiek Onderwijs Vlaanderen, OVSG, POV, OKO en Onderwijsinspectie steunen de aanvraag omwille van de volgende redenen:

- de basisoptie Freinetpedagogie is goedgekeurd voor de A-stroom;
- de basisoptie Freinetpedagogie biedt een grotere waaier aan domeinen via de zogenoemde ateliers dan het geval is binnen de bestaande basisopties. Het biedt de leerlingen de mogelijkheid om breder te verkennen in functie van het maken van een bewuste studiekeuze voor de 2^{de} graad;
- Freinetpedagogie is niet louter een project van didactisch-pedagogische aard.

GO! steunt de aanvraag niet omwille van de volgende redenen:

- Freinetpedagogie is een louter didactisch-pedagogische aanpak die kan toegepast worden op de bestaande basisopties;
- een basisoptie zonder inhoudelijke doelen beperkt de keuze in de vervolgopleidingen;
- in afwachting van de evaluatie van de matrix secundair onderwijs worden best enkel strikt noodzakelijke wijzigingen doorgevoerd en deze aanvraag valt hier niet onder.

Departement Onderwijs, AGODI en AHOVOKS steunen de aanvraag niet omwille van volgende redenen:

- Freinetpedagogie kan als pedagogisch-didactische aanpak toegepast worden op de bestaande basisopties;
- een logische leerlijn ontbreekt aangezien er geen verwant vervolgestructuuronderdeel bestaat noch aangevraagd kan worden voor de 2^{de} graad en 3^{de} graad arbeidsmarktfinaliteit.

Argumentatie advies van AHOVOKS

AHOVOKS geeft een negatief advies op basis van de volgende argumenten:

- Freinetpedagogie kan als pedagogisch-didactische aanpak toegepast worden op de bestaande basisopties;
- een logische leerlijn ontbreekt waarbij het niet mogelijk noch wenselijk is om een vervolgstructuuronderdeel Freinetpedagogie in de 2^{de} en 3^{de} graad arbeidsmarktfinaliteit in te richten gezien de samenstelling van deze structuuronderdelen met focus op de arbeidsmarkt.

Getekend door: Peter Parmentier (Signatur
Getekend op: 2024-12-19 10:29:08 +01:00
Reden: Ik keur dit document goed

P. Parmentier  Vlaamse
overheid

Peter Parmentier
Administrateur-generaal AHOVOKS
19/12/2024

Bijlage bij aanvraag

Doelstellingen van de basisoptie Freinetpedagogie

De doelstellingen van de basisoptie Freinetpedagogie zijn:

1. De leerlingen passen de principes van de Freinetpedagogie toe.
2. De leerlingen passen de principes van democratische besluitvorming toe op klasniveau (klasraad) en op schoolniveau (leerlingenraad/schoolraad).
3. De leerlingen passen de basisbeginselen van coöperatief samenwerken toe op klas- en schoolniveau.
4. De leerlingen passen de basisbeginselen van conflicthantering toe op klas- en schoolniveau.
5. De leerlingen evalueren zelf uitgevoerde burgerschapsprojecten kritisch met behulp van richtvragen.
6. De leerlingen onderzoeken verschillende kennis- en vaardigheidsdomeinen (*) van de samenleving en de waarde van elk van deze domeinen met het oog op de ontdekking van hun eigen interessegebieden.

(*) Het betreft de volgende deelgebieden:

- (1) natuurexploratie, -zorg en -beheer;
- (2) handvaardigheid, bouw en techniek;
- (3) kennisverwerving en -verdieping;
- (4) experimenteren, wetenschappelijk onderzoek en innovatiedenken;
- (5) digitale competentie, mediawijsheid, moderne technologieën;
- (6) expressie, artistieke vormgeving, creatie, ontwerp;
- (7) andere (bijvoorbeeld welzijn, zorg, sport en beweging).

Samenhang met de basisvorming

In de basisoptie worden enkele sleutelcompetenties verder uitgediept¹. Dat gebeurt door het organiseren van de klasraad, praktische burgerschapsvorming en een gediversifieerd aanbod aan ateliers.

¹ Meer details hierover zijn te vinden in het curriculum dossier van de eerste graad en de daarbij horende leeswijzer.

In het schema van de lestijden van de basisoptie verwijzen we naar de nummering van de **sleutelcompetenties** die daarin verdiept worden.

De samenhang tussen de basisoptie Freinetpedagogie en de sleutelcompetenties is als volgt:

- 1) *Samenhang met Nederlands, sociaal-relatieve competenties en burgerschapsvorming met inbegrip van competenties inzake samenleven:* de sociale en communicatieve vaardigheden die ontwikkeld worden in de basisvorming, worden in de basisoptie toegepast en verdiept tijdens klas- en leerlingenraden, waarbij vooral aandacht gaat naar het helder formuleren van en respectvol luisteren naar de opvattingen en gevoelens van leerlingen en naar de mate waarin de leerlingen een bijdrage kunnen leveren aan de oplossing van een probleem op de agenda. De voorzitter (beurtrol voor de leerlingen) speelt daarbij de rol van moderator. In de verslaggeving (ook een beurtrol) komen schriftelijke vaardigheden Nederlands aan bod in een functionele context. De principes van democratische besluitvorming worden bij het nemen van beslissingen functioneel toegepast. Terwijl in de basisvorming burgerschapscompetenties vooral cognitief ontwikkeld worden (kennis en begrip), worden die in de basisoptie in de praktijk omgezet in sociaal-maatschappelijke projecten waarvoor leerlingen zich actief engageren, bij voorkeur extra muros.
- 2) *Samenhang met wiskunde, exacte wetenschappen en technologie; digitale competenties en mediawijsheid; cultureel bewustzijn en culturele expressie:* de competenties uit de basisvorming worden verdiept en verbreed door de atelierwerking in de basisoptie. Leerlingen kiezen daarbij uit de aangeboden ateliers, waarin ze de zeven genoemde kennis- en vaardigheidsdomeinen verkennen: natuurexploratie, -zorg en -beheer; handvaardigheid, bouw en techniek; kennisverwerving en –verdieping; experimenteren, wetenschappelijk onderzoek en innovatiedenken; digitale competentie, mediawijsheid, moderne technologieën; expressie, artistieke vormgeving, creatie, ontwerp; andere (met onder meer welzijn en zorg, sport en beweging...).

Met het oog op continuïteit van werkwijze en organisatie in beide leerjaren van de eerste graad, is het een interessante mogelijkheid dat de basisoptie Freinetpedagogie van het tweede leerjaar B wordt voorafgegaan door een parallel aanbod binnen de keuze-uren van het eerste leerjaar in de B-stroom. Dat zou betekenen dat in het verdiepend keuzegedeelte één lestijd per week besteed kan worden aan klasraad en in het verdiepend differentiatiepakket één lestijd per week aan praktische burgerschapsvorming en drie lestijden aan atelierwerking. We gebruiken hier een soort ‘pedagogische vakbenaming’ die aangeeft welke pedagogische activiteiten de leerlingen dan uitvoeren. In het onderstaande schema voor de invulling van de basisoptie geven we ook een ‘administratieve vakbenaming’: dat zijn namen van vakken die voorkomen op de lijst van erkende vakken in het secundair onderwijs.

De invulling van lestijden in het tweede leerjaar van de B-stroom basisoptie Freinetpedagogie ziet er bij voorkeur als volgt uit:

Administratieve vakbenaming	Pedagogische vakbenaming	Lestijden per week (indicatief)	Sleutelcompetenties	Opmerkingen
sociale activiteiten	klasraad	1	1, 2, 4, 5, 7, 10, 12, 13, 14, 15 (17)	
sociale activiteiten	praktische burgerschapsvorming	1	1, 2, 3, 5, 7, 13, 14, 15, 16 (17)	Afhankelijk van de gekozen activiteit kunnen alle andere sleutelcompetenties aan bod komen.
exploratie	atelier	8 (twee halve dagen)	Alle sleutelcompetenties kunnen verdiept worden (afhankelijk van het aanbod en de vraag van de leerlingen).	De school streeft naar een evenwichtig aanbod. Ateliers op jaarbasis zijn niet toegelaten.